

Gornjoštajerski poslanec pl. Pane je v nacionalverbandu (klub nemškonoarodnih državnih poslancev) stavljal predlog, naj se klub izreče za sporazumni mir brez pridobitev in odškodnin. Panjev predlog pa je bil z veliko večino odklonjen.

Naše načelo in načelo vseh trezno- in pametnomislečnih ljudi pa je: Skleniti se mora šimprej sporazumni mir in sicer tak mir, ki ne bo nikomur na kvar in ki bo preprečil zopetni izbruh enake krvave vojske. Splošno se zahteva, da moramo dobiti mir, ki bo dal vsem narodom jednake pravice in po katerem se bo nehala gospodstvo ali nadoblast posameznih narodov. Mi zahtevamo nadalje, da se mora n. pr. narodom v Avstro-Ogrski dati pravica samoodločevanja, t. j. narodna samostojnost, še predno se bo sklepalo o miru. Naši državniki naj napravijo najprvo mir med domačimi narodi, naj ustvarijo pogoje, da se bodo lahko vsi narodi gospodarsko, kulturno, narodno in v vsakem drugem oziru prosto razvijali in da bo preprečena možnost, kak manjši narod pritiskati ob ste-no.

Tujci proti sadjarjem.

Slov. Štajer ima letos bogato sadno letino. Sadje je izborno, zdravo, brez pogreškov in izredno dobre kakovosti. Stari ljudje ne pomnijo tako lepega sadja.

Kmetu sadjarju se je pri prodaji sadja djalo nagobčnik. Vsa sadna veletrgovina se je izročila veliki družbi »Geos«, t. j. tujcem. O sadni trgovini smo dobili dva značilna dopisa, ki jih v naslednjem pričobujemo, da bodo slovenski kmetje videli, kako tujci postopajo z njimi.

Prodaja sadja.

Opazamo po nekaterih krajih Slov. in Srednj. Štajerja, da ne kupujejo od družbe »Geos« določeni trgovci prav nič sadja, ker bi na ta način radi znižali kolikor mogoče cene. Zvedelo se je, da so

imeli ti nakupovalci nedavno v Gradcu zborovanje, kjer so se združili v takozvani sindikat in sklepali o tem, kako je skupno postopati pri kupovanju sadja. Posledica tega posvetovanja je, da na mnogih krajih ne gre nikdo kupovat sadje. Kaj nameravajo ti nakupovalci? Račun je čisto lahek. Najvišja cena za jabolka srednje vrste znaša 50 K za 100 kg. To ceno hočejo izdatno znižati do 30 in celo do 20 K. Nakupovalci se bodo potem držali strogo svojih najvišjih cen pri oddaji, tako da bodo imeli zopet velikanske dobičke na račun pridelovalcev sadja. Posledica pa bo, da bodo meščani in industrijni kraji ravno tako drago ali pa še dražje morali kupovati sadje, ali pa, da bo v kljub naravnosti veliki množini sadja v mestih pomanjkovalo sadja, ker so posestniki tako pametni, da si ali sadje pridno sušijo za svojo rabo, ali pa si delajo sadjevec in da celo v nekaterih krajih krmijo svinjam sadje. Tudi v tem vprašanju je štajerski deželni odbor razpravljal v zadnji seji in storil primerne korake, da štiti sadjarje in konzumente.

Kako na Dunaju postopajo s štajerskim sadjem.

Dunajska družba »Geos«, katera ima v rokah vso oblast čez sadno letino in kupčijo, je spoznala, da na Štajerskem sploh nimamo boljših vrst jabolka, da po tem takem pri nas sploh ne pridejo najvišje določene cene v poštev. Ker je tudi za bodočnost to vprašanje velikega pomena, in bi se dežela vsako leto grozovito oškodila, če bi ostalo pri tej določbi, je deželni odbor na zahtevo grofa Attemsa in dež. odbornika dr. Verstovškega protestiral proti tej določbi omenjene družbe pri ces. namestniku in poljedelskem ministerstvu.

Kakor se nam poroča, so za Slov. Štajer določeni večinoma nemškutarji za nakupovalce; Slovenci so bele vrane. Tako se postopa z nami: Tuja družba nam narekuje cene za naše sadje, tujci trgujejo z njim, vsi delajo ogromne dobičke in naši narodni nasprotniki so po večini nastavljeni za nakupovalce.

Prav imajo naši slovenski in hrvaški poslanci, da nastopajo proti vladi, ki mirno gleda, kako tuje družbe in tujci nastopajo proti kmetu, posebej še proti slovenskemu. Odločen boj taki vladi!

Nekaj gospodarskih pritožb.

(Dopis iz Slov. goric.)

Ker ravno sedaj zboruje državni zbor, se mi zdi umestno, da navedem nekatere novejšje kmetske pritožbe.

Vinske cene. Vlada je določila primerne cene za vino. Pri tem pa se je ozirala samo na gosposke vinogradnike, ker za »boljša« in »fina« vina razne gosposke ne velja ista cena kot za »srednje« kmetsko vino. Kmet mora prodati svoje s težavo pridelano vino za 3 K, izabelo in smar

nico celo po 1 K liter, a gospoda sme svoja vina nemoteno prodajati po 4, 5, 6 in še več kron liter. Gosposko vino je vse »boljše vrste«, čeravno raste v isti legi kot kmetovo vino. Kakor hitro je kmetovo vino v vinotrsčevi kleti, je postalo boljše kakovosti in iz mešanih vrst so nastala »sortirana«, draga vina. Orožniki že grozijo, da bodo vsakega kmeta naznanili, ki bi vino dražje prodal kot po 3 K liter, a ko so vinotrsčevi prodajali po ceni kupljeno vino s 50 do nad 100 dobičkom, se ni našlo nobenega žandarja, nobenega policaja, nobenega nadzornika, ki bi te ljudje ovdil. Naša zahteva je, da naj vlada strogo pazi na bogate vinotrsce in naj skuša preprečiti, da se ti ljudje ne bodo norčevali iz vladinih odredb o najvišjih ali primernih cenah, kmet pa bi se jih naj dosledno držal. Če že za gosposko vino ni najvišjih ali primernih cen, naj se tudi za kmeta-vinogradnika preklicajo stroge odredbe o najvišjih cenah.

Prodaja sadja. Nam kmetom plačujejo nakupovalci sadne vnovčevalnice lepa in zdrava jabolka po 50 do 60 vinarjev kg. Vnovčevalnica in njeni odjemalci pa jih prodajajo po 80 v. do 1 K. 20 v. Mi moramo plačevati davek in obresti, drago kupovati sadna drevesca in gnoj, dobro plačati delavce ter po več let čakati, predno sadno drevo obrodi. In vendar ima trgovec večji zaslužek kot ga izkupi kmet za prodano blago. Urad, ki je določeval primerne cene za sadje, je pozabil uvrstiti med boljša jabolka, ki se smejo primeroma dražje prodajati, naš slovit štajerski mašancelj. Uvrstil ga je med slabše jabolke. Iz tega se zopet vidi, kako »strokovnjaki« sedijo pri zeleni mizi, kjer določajo cene našim pridelkom in izdajajo »modre« odredbe. Zahtevamo, da se tudi mašancelj uvrsti med zlahna jabolka!

Izplačevanje iskupička za rekvirirano živino. Pri graški vnovčevalnici mora vladati velik nered. Dočim so mnogi že dobili denar za meseca julija in avgusta oddano živino, ga še drugi niso dobili. Čakati morajo mesece in mesece. Mi izgubimo pri tem lepe obresti. Naj bi gospodje in gospodične v nemškem Gradcu malo hitreje urejevali te važne zadeve.

Brez luči smo. Glavarstva nam obljubujejo in obljubujejo petrolej, a mi ga ne dobimo. Sedaj, ko sije polna luna še lahko opravljamo vsaj za silo zvečer nujnejša dela brez luči. A pri prešanju mošta in likanju koruze se vendar nujno rabi luči. In kaj bo pozneje? Zakaj dovoli naša vlada, da se večina našega petroleja izvažava v Nemčijo? Vprašamo tudi, ali je bolj potrebno, da dobijo petrolej gledalšča, kavarne in enake nepotrebne hiše v mestih, a mi kmetje, ki celemu svelu pridelujemo kruh, pa ga ne dobimo.

Kje je semensko žito? Naročili smo pri žitnem nadzorniku semensko žito, a ga ne dobimo. Ali mislijo gospodje uradniki, agenti in enaki ljudje, ki sedijo v žitnih pisarnah, da bomo ozimno sejali po snegu?

ia za našega dohoda zvečina vsa opustošena, podrti ali požgana. Delatyn slovi po svojem milem podnebnju in krasni okolici. Hribočki in holmei, ki obdajajo mesto, so kar posejani z mičnimi vilami in raznobojno cvetočimi vrtovi.

V okolici Delatyna posedajo svoja letovišča bogati leberski veljaki. Te vile in vrte so ostali vsi nedotaknjeni od ruske vojne roke.

Naš polk je zasedel višine nad Delatynom. Že pripravljene postojanke so se raztezale od reke Prut na levo po vrhovih, preko lepo raslih, smrekovih gozdov. Nam pred nogami je ležalo dobro znano mesto Lanczyn, ležeče v mični Prutovi dolini. Rusi so bili v dolini, mi na hribih. Kljub temu, da je bil sovražnik vsled gorliškega predora v popolnem begu, se je zaletaval z vso preostalo silo v znani Körözmezö prelaz, da bi potegnil tem več čet v naše kraje in prikri svoj beg.

Imeli so Rusi tukaj precej težke artilerije, ki nas je prav pridno škropila, da se še ganiti nismo smeli v zakopih. Naše topništvo je obstreljevalo mesto Lanczyn in okolico, kjer se je skrival sovražnik po že visoki pšenici in rži. Našega regimenta tudi tukaj niso napadali Rusi s pehoto, ker smo jih preveč nadkriljevali z visoko ležečimi postojankami.

V teh zakopih mi je postajalo dolg čas; lazil sem okrog po goščah in gozdovih. Na teh pohodih sem zapazil, da plazijo ter streljajo naši artileristi po zverjadi, katere je bilo tamkaj dovolj. Krog nedoglednega smrekovega gozda so bili razpostavljeni naši topovi. Divjačina, obkoljena od poka in groma, se ni upala uteči. Čakala in stiskala se je po gozdu. Lotila se me je lovska strast; zbral sem si karabino in pohajal z njo po gozdu za divjačino. Bili so ne-

varni ti lovski pohodi, ker so pucali artileristi po zverjadi iz karabin, iz katerih frčijo krogle nekaj tisoč korakov. Mene ni oprasnila nobena.

Iztaknil sem srnjaka, kakoršnega še mi ni zrla oko. Po rasti je bil orjak, ponosnega vedenja in bekal je kakor kak bivoli močno. Lastnik tega lova ga je gotovo hranil že leta in leta v nekaj kras ter čonos svojega lovišča. Po tej lepi živali je padalo na dan bogzna koliko strelcev iz vojaških pušk. Sam sem vdrupal kar štirikrat po njem, ne da bi mu odnesel dlačice. Iskal sem ga petega jutra že od tretje ure zjutraj po gozdu. Nisva se srečala nikjer. Ves truden in spehan sem se vsedel ob drug gozdnega potoka in izvlekel brevir, da opravi duhovniško dolžnost. Molil sem ravno hvalnice, pa je nekaj zašumelo tik mene v grmovju ob potoku. Ozrem se. Oči so mi zazrle na kakih osem korakov zaželjenega srnjaka, ki je pil sklonjene glave iz potoka. Nekaj me je potreslo po vseh udih, kar ostrmel sem na to kot kak madžarski magnat ponosno žival.

Srnjak je pil v dolgih požirkih, ne oziraje se na desno in ne na levo. Drhtelo je po meni, ko sem grabil za puško, jo nastavlil k licu in sprožil. Zablislilo je, se pokadilo in počilo. Srnjak je dvignil z mogočnim sunkom glavo in me pogledal presenečeno mlo. Noge so se mu začele potresavati, glava mu je klonila počasi navzdol, noge so mu odrekle in o-mahnil je po strani na tla. Na prsih se mu je pokazala majhna, krvava pika, vhod smrtonosne krogle. Skušal sem ga potegniti iz potoka, a nisem nič opravil. Pokril sem svoj plen z vejevjem in drvil v postojanke po še več krepkih rok. Kuhali in pekli si smo tega starostjo med srnjaki, pa je bil trd in žilav, kakor bi obdeloval z zrnji drenov les.

V zadnji tretjini maja so se započeli srditi boji krog Lanczyna. Treba je bilo ravno tukaj predčeti rusko fronto, da se potisne sovražnika nazaj do Dnje-stra. Naloga: prebiti sovražno bojno črto, se je poverila našim bratom Hrvatom, ki so bili desno na nas ob bregovih Pruta. Nas so pustili v rezervi v postojankah, da zgrabimo Ruse od strani, če bi bilo treba. Naša artilerija je pripravljala z bobnečim ognjem skozi celi dan poprej pehota predor.

Ko so bile po granatah omajane ruske postojanke, so navallili nad nje Hrvati. Gledal sem tedaj besno bitko z višin, ne da bi se je bil udeležil. Videl sem tedaj prvič naše nadjunaške Hrvate v boju s strelom, s kopitom in z bajonetom. Vsuli so se na sovražne zakope liki orkan, kateremu se ne more u-stavljati niti hrast.

Rusi so se začeli pri tem napadu majati in umikati. Potegnili so se nazaj tik za kolodvor pri Lanczynu. Zmago je odločil tedaj naš 30.5 cm možnar. Sovražnik se je zakopaval za postajo; rezerve so mu hitele na pomoč. Odprl je tedaj svoje po zma-jevo požrešno žrelo naš možnar, ki je stal vkopan ob cesti, ki vodi iz Delatyna v Lanczyn. Že koj prvi strel je zadal v kolodvorsko poslopje in ga zrušil. Drugi zadetki so bučali in se zakajali v ruske rezerve postojanke ter jih raznesli.

Prestrašeni Rusi so begali na vse strani. Hrvati so jim bili za petami in jih polovili na tisoče. Naloga je bila rešena; sovražna fronta prebita! Sovražnik je brusil nazaj preko Dnjestra.

Onega dne po sijajni zmagi Hrvatov smo se poslovili od zmagovitih Karpatov, nastopili smo pogon za bežečim sovražnikom še preko Dnjestra do ruske meje.